

full DOMINICAL

ANEU MAR ENDINS

† JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES
Bisbe de Terrassa

Un nou any perquè somiem junts

Fa un mes que es va presentar el nou llibre del Papa Francesc *Somiem junts*, en el que reflexiona sobre la crisi de la covid-19 i totes les seves conseqüències. El text esdevé un full de ruta per a fer front a la situació de la societat després d'aquesta pandèmia, i en ell fa front amb esperança a la postpandèmia i als reptes que comporta per al futur de la humanitat. Al llarg del text respon a diferents qüestions i problemes candents tant en l'Església com en la societat. És un bon instrument per a detectar els obstacles de fons que fan difícil la sortida d'aquesta crisi, i perquè es converteixi en una oportunitat de millorar el món.

El Papa subratlla que aquesta crisi ha posat en relleu la desigualtat i la injustícia a la nostra societat, i ofereix una crítica lúcida i valent de les causes que han portat a la situació actual. Al mateix temps, destaca la força de la solidaritat, la capacitat de recuperació, la generositat i la creativitat de tantes persones que posen el cor i els mitjans al servei dels altres, i que es lliuren a la tasca de millorar la societat, articulant un sistema econòmic més just i intentant salvar la casa comuna. Per això exhorta a treballar perquè tant de dolor suportat durant aquest temps no sigui en va sinó que en traiem les lliçons pertinents de cara al futur.

Acaba de començar un nou any civil i, com cada any, el dia 1 de gener celebrem la solemnitat de Santa Maria Mare de Déu i la Jornada Mundial de la Pau. El Papa Francesc ens ha obsequiat amb un missatge que porta per títol «La cultura de la cura com a camí de pau». Està adreçat de forma especial als caps d'estat i de govern, als responsables de les organitzacions internacionals, als líders espirituals i als fidels de les diverses religions. Hi destaca la cultura de la cura com una

condició indispensable per a la pau, en un moment en que el món es troba afligit per la pandèmia del coronavirus i per diversos conflictes en nombrosos llocs.

Després de recordar que l'any passat quedarà marcat per la gran pandèmia de la covid-19, adreça el seu pensament als més afectats, els qui han perdut familiars o éssers estimats, els qui s'han quedat sense feina, i els professionals de la sanitat i d'altres àmbits, que s'han dedicat amb generositat i sacrifici, fins al punt que molts varen sofrir el contagi i alguns varen morir. Totes aquestes experiències i sofriments «ens ensenyen la importància de fer-nos càrrec els uns dels altres i també de la creació».

En el missatge es presenta Déu creador com a l'origen de la vocació a la cura i com el veritable model de la cura. Una crida a tenir cura de la natura, de la pròpia vida i dels altres. Jesús transmet aquesta cultura de la cura als deixebles i als apòs-

tols, que la posen en pràctica a través de les obres de misericòrdia, espirituals i corporals. En l'actualitat, la cultura de la cura es fonamenta en els principis de la doctrina social de l'Església, a través de la promoció dels drets humans, la solidaritat amb els pobres, la preocupació pel bé comú i la salvaguarda de la creació.

Fixem també la mirada en Maria en aquests temps, ella que sempre viu al servei delicat dels altres. Comencem el nou any amb l'esperança renovada de sortir d'aquesta pandèmia i de totes les pandèmies materials i espirituals que es faran presents en el camí de la vida, perquè com ens ho assenyala el Papa Francesc en el llibre *Somiem junts*, «per a sortir de la pandèmia no sols hem de trobar la cura per al coronavirus, que és important. També hem de trobar cura per als grans virus humans i socioeconòmics».

Feliç i Sant Any Nou.

ENTREVISTA

Preparar les lectures

JORDI LATORRE

La millor manera de preparar-nos per participar a la missa dominical és la lectura orant dels textos bíblics que s'hi llegiran. D'aquesta manera, es produeix «un diàleg entre Déu que em parla en l'Esriptura i jo, que li responc en la pregària».

Per al salesià Jordi Latorre, director de l'Institut Superior de Ciències Religioses Don Bosco, si assistim a la missa amb les lectures llegides «i en els dies següents les reprenem i les rellegim, el seu missatge arrelarà més a fons en nosaltres i anirà transformant, a poc a poc, el nostre ésser cristià».

Com hem de llegir els llibres de l'Esriptura dins de la litúrgia?

Llegim l'Esriptura en referència al Misteri del Crist que celebrem al llarg de l'any, i que expressem en les pregàries i en les accions de la celebració sacramental. Esriptura-pregària-celebració formen el context de la lectura eclesial de la Sagrada Esriptura.

Hauriem de sortir de casa amb les lectures treballades?

La lectura personal està en funció de la lectura eclesial i litúrgica, que és la lectura referencial de la comunitat cristiana. Per una banda, la lectura personal prepara i continua la lectura comunitària. Si anem a l'església amb les lectures llegides, i potser també meditades, el seu ressò en el nostre cor, quan siguin proclamades públicament, serà major.

Què cal per mantenir la il·lusió d'anar a missa?

La participació en la celebració eucarística dominical —i fins i tot diària— neix de la convicció que ens nodreix i ens sosté en la nostra vida cristiana. A la Missa posem la nostra vida en mans de Déu, juntament amb altres cristians, veïns nostres, que comparteixen la nostra fe i les nostres dificultats. A la Missa donem gràcies a Déu pels seus dons de cada dia, li demanem perdó per les nostres mancances i mesquineses, i li demanem llum i força per continuar fidels a l'Evangelí.

Òscar Bardají i Martín

GLOSSA

ENRIC PUIG JOFRA, SJ
Secretari general de la FECC

Afegir anys als anys

Un grup d'amics i companys d'escola, que han fet setanta-cinc anys, es van reunir, com ho fan de tant en tant, per celebrar l'aniversari i per compartir experiències i vivències. Predominava l'agraïment a Déu per la vida, per la família, pels pares que les iniciaren i per les escoles, en les quals s'havien sentit acollits i ajudats a créixer fins a la maduresa. Tenien bon record dels pares, dels seus esforços i treballs, dels anys d'infantesa, malgrat les dificultats i penúries de la postguerra del trenta-sis.

Un d'ells, que havia estat professor i abans monitor d'un centre d'esplai i de colònies d'estiu, recordava amb afecte el seu treball amb infants i adolescents i l'acompanyament en el seu creixement com a persones. Un altre, que era sacerdot, donava gràcies per la vocació que el va portar a seguir Jesús i pel servei continuat a la seva diòcesi en unes quantes paròquies i en altres serveis pastorals. Els casats agraïen a Déu l'amor de les seves esposes, l'alegria dels fills, la complexitat de la seva educació, la preocupació per fer-ho bé, les hores difícils que enfortien l'amor conjugal o l'amor paternal...

Alguns formen part d'un grup de matrimonis. Ho valoren per l'ajuda

mútua que hi han trobat. L'acompanyament espiritual que ha enfortit la seva fe. L'apropament a la parella que els ha unit. La possibilitat de compartir criteris en l'educació dels fills i en allò que afecta les responsabilitats socials i ciutadanes. L'enfortiment del sentit de pertinença a l'Església.

Tots coincidien a agrair el que Déu havia posat al seu abast, els treballs que els ocupaven en la seva vida laboral, les persones amb les quals han fet camí, el seu acolliment, el treball compartit, les converses i els silencis carregats de sentit. Tingueren, també, un record per tots els familiars, companys i amics traspassats i que ja són en la proximitat de Déu, sempre amatent. Coincidien, també, que calia saber demanar perdó per les negligències i els oblitats, pels moments de mediocritat, per la falta de disponibilitat, per les mandres i per les pors... per no haver estimat i servit prou. «Digues als ancians que siguin sobris, respectables, assenyats, forts en la fe, en l'amor i en la constància» (Tt 2,2). Confiats i sentint-se en mans de Déu. «Aleshores els vint-i-quatre ancians amb els quatre vivents es van prosternar i adoraven Déu, que seu al tron, dient: —Amén! Al·heluia!» (Ap 19,4).

LEX ORANDI, LEX CREDENDI

«¡Qué admirable es tu nombre, Señor!»

HNA. M. DE LOS ÁNGELES MAESO ESCUDERO

Franciscana de los Sagrados Corazones

En la festividad del Santísimo Nombre de Jesús, el 3 de enero del año que acaba de finalizar, el papa Francisco, a través de su cuenta de *twitter*, afirmaba: «La salvación está en el nombre de Jesús. Debemos dar testimonio de esto: Él es el único salvador».

Nosotros, bautizados en el nombre del Padre, del Hijo y del Espíritu Santo, cuando celebramos la presencia de Dios-con-nosotros y alabamos su Nombre, el calendario nos sitúa ante un nuevo año. Nos sentimos convocados, llamados a ponernos «en camino para trabajar por el Nombre». ¿De qué nos hemos de proveer para nuestra ruta? Quizás nos fijamos en nuestros proyectos, pero, san Juan nos dice que hemos de proveernos «para el viaje como Dios se merece» (3Jn 1,6-7).

Volvamos nuestros ojos hacia el Niño recién nacido: Despojado de su rango, es la Palabra eterna de Dios que por nosotros ha entrado en el tiempo. Él es Dios-con-nosotros, su nombre es misericordia.

Tengamos sus mismos sentimientos. Al inicio de este año, sujetos a la pandemia, será bueno repasar las palabras del Papa en la encíclica *Fratelli tutti*. Vayamos al encuentro de nuestros hermanos, recibamos al Niño de Belén, Él se nos muestra muy especialmente en las personas que padecen necesidad. Nos llama a la fraternidad.

Pidamos a nuestra Señora, que nos conceda ser testimonios claros de la alegría que brota del saber que Dios está de nuestra parte y en favor nuestro. Él nos ama.

Lectures de la missa diària i santoral

4. □ Dilluns (lit. hores: 2a setm.)

[1Jn 3,7-10 / Sl 97 / Jn 1,35-42]. Sant Rigobert, bisbe; sant Odiló, abat de Cluny (†1048); santa Isabel-Anna Seton, religiosa paüla, dels Estats Units; santa Genoveva Torres, vg.; beata Àngela de Foligno, rel. terciària franciscana.

5. □ Dimarts [1Jn 3,11-21 / Sl 99 / Jn 1,43-51]

Sant Telèsfor, papa (grec, 125-136) i mr.; sant Simeó Estilita (388-459), monjo siríac; santa Emiliania, vg.; sant Joan-Nepomucè Newman, bisbe (redemptorista); sant Carles de Sant Andreu, rel. passionista; beat Dídac-Josep de Cadis, prev. caputxí.

6. □ † Dimecres [Is 60,1-6 / Sl 71 / Ef 3,2-3a.5-6 / Mt 2,1-12]

Epifania del Senyor. Diada dels sants Reis o mags d'Orient: Melcior, Gaspar i Baltasar, i també Adoració (dels Reis, o Dora). Sant Melani, bisbe; sant Nilamó; santa Macra, vg. i mr.

7. □ Dijous [1Jn 3,22-4,6 / Sl 2 / Mt 4,12-17.23-25]

Sant Ramon de Penyafort (†1275), prev. dominicà, del Penedès, patró dels juristes i canonistes. Sant Julià de Toledo, bisbe; santa Virgínia, mr.; sant Crispí, bisbe; sant Tell, abat.

8. □ Divendres [1Jn 4,7-10 / Sl 71 / Mc 6,34-44]

Sant Apol·linar, bisbe; sant Severí, abat; santa Gúdula (†712), vg., a Brussel·les; sant Pere Tomàs, bisbe (carmelita).

9. □ Dissabte [1Jn 4,11-18 / Sl 71 / Mc 6,45-52]

Sant Eulogi de Còrdova, prev. i mr. (859) mossàrab. Sants Julià i Basilissa, esposos mrs.; sant Andreu Corsini, bisbe (carmelita); santa Marciana, vg. i mr.

10. □ † Diumenge vinent, Baptisme del Senyor (lit. hores: 1a setm.)

[Is 55,1-11 / Sl: Is 12 / 1Jn 5,1-9 / Mc 1,7-11]. Sant Agatà, papa (sicilià, 678-681); sant Pere Ursèol, monjo de Sant Miquel de Cuixà; beat Gregori X, papa (1271-1276).

DIUMENGE II DESPRÉS DE NADAL

COMENTARI

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira (Sir 24,1-2.8-12)

La saviesa, s'elogia ella mateixa, es gloria enmig del seu poble, parla en la reunió del poble de l'Altíssim, es gloria davant dels seus estols, dient: «El Senyor de l'univers em donà una ordre, el qui em va crear i m'assenyala on plantaré la meua tenda em digué: "Acampa entre els fills de Jacob, fes d'Israel la teva heretat". M'ha creat abans del temps, des del principi, i mai més no deixaré d'existir. Li dono culte davant d'ell al temple sant. Així m'he establert a Sió, m'ha fet trobar repòs a la ciutat que ell i jo estimem, exerceixo el meu poder a Jerusalem. He tret brotada en un poble ple de glòria, en la possessió del Senyor; en la seva heretat».

Salm responsorial (147)

R. *El qui és la paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle.*

Glorifica el Senyor, Jerusalem, / Sió, canta lloances al teu Déu, / que assegura les teves portes / i beneeix dintre teu els teus fills. R.

Manté la pau al teu territori / i et sacia amb la flor del blat, / Envia ordres a la terra / i la seva paraula corre de pressa, no es detura. R.

Anuncia les seves paraules als fills de Jacob, / als fills d'Israel els seus decrets i decisions. / No ha obrat així amb cap altre poble, / no els ha fet conèixer les seves decisions. R.

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes (Ef 1,3-6.15-18)

Beneït sigui el Déu i Pare de nostre Senyor Jesucrist, que ens ha beneït en Crist amb tota mena de benediccions espirituals dalt del cel; ens elegí en ell abans de crear el món, perquè fóssim sants, irreprochables als seus ulls. Per amor ens destinà a ser fills seus per Jesucrist, segons la seva benèvola decisió, que dona lloança a la grandesa dels favors que ens ha concedit en el seu Estimat.

Per això, ara que he sentit parlar de la fe que teniu en Jesús, el Senyor, i del vostre amor per tots els fidels, jo no em canso de donar gràcies per vosaltres, i us recordo en les meves pregàries, demanant al Déu de nostre Senyor Jesucrist, el Pare gloriós, que us concedeixi els dons espirituals d'una comprensió profunda i de la seva revelació, perquè conegueu de veritat qui és ell: demanant-li també que il·lumini la mirada interior del vostre cor, perquè conegueu a quina esperança ens ha cridat, quines riqueses de glòria us té reservades, l'heretat que ell us dona entre els sants.

✠ Lectura de l'Evangelí segons sant Joan (Jn 1,1-5.9-14) (versió abreujada)

Al principi ja existia el qui és la Paraula. La Paraula era amb Déu i la Paraula era Déu. Era, doncs, amb Déu al principi. Per ell tot ha vingut a l'existència, i res del que ha vingut a existir no hi ha vingut sense ell. Tenia en ell la Vida, i la Vida era la Llum dels homes. La Llum resplendeix en la foscor, però la foscor no ha pogut ofegar-la. Existia el qui és la Llum veritable, la que, en venir al món, il·lumina tots els homes.

Era present al món, al món que li deu l'existència, però el món no l'ha reconegut. Ha vingut a casa seva, i els seus no l'han acollit. Però a tots els qui l'han rebut, als qui creuen en el seu nom, els concedeix poder ser fills de Déu. No són nascuts per descendència de sang, ni per voler d'un pare o pel voler humà, sinó de Déu mateix. El qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle, i hem contemplat la seva glòria, que li pertoca com a Fill únic del Pare ple de gràcia i de veritat.

Lectura del llibre del Eclesiàstic (Eclo 24,1-2.8-12)

La sabiduría hace su propia alabanza, encuentra su honor en Dios y se gloria en medio de su pueblo. En la asamblea del Altísimo abre su boca y se gloria ante el Poderoso. «El Creador del universo me dio una orden, el que me había creado estableció mi morada y me dijo: "Pon tu tienda en Jacob, y fija tu heredad en Israel". Desde el principio, antes de los siglos, me creó, y nunca jamás dejaré de existir. Ejercí mi ministerio en la Tienda santa delante de él, y así me establecí en Sión. En la ciudad amada encontré descanso, y en Jerusalén reside mi poder. Arraigué en un pueblo glorioso, en la porción del Señor, en su heredad».

Salm responsorial (147)

R. *El Verbo se hizo carne y habitó entre nosotros.*

Glorifica al Señor, Jerusalén; / alaba a tu Dios, Sión. / Que ha reforzado los cerrojos de tus puertas, / y ha bendecido a tus hijos dentro de ti. R.

Ha puesto paz en tus fronteras, / te sacia con flor de harina. / Él envía su mensaje a la tierra, / y su palabra corre veloz. R.

Anuncia su palabra a Jacob, / sus decretos y mandatos a Israel; / con ninguna nación obró así, / ni les dio a conocer sus mandatos. R.

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios (Ef 1,3-6.15-18)

Bendito sea Dios, Padre de nuestro Señor Jesucristo, que nos ha bendecido en Cristo con toda clase de bendiciones espirituales en los cielos. Él nos eligió en Cristo antes de la fundación del mundo para que fuésemos santos e intachables ante él por el amor. Él nos ha destinado por medio de Jesucristo, según el beneplácito de su voluntad, a ser sus hijos, para alabanza de la gloria de su gracia, que tan generosamente nos ha concedido en el Amado.

Por eso, habiendo oído hablar de vuestra fe en Cristo y de vuestro amor a todos los santos, no ceso de dar gracias por vosotros, recordándoos en mis oraciones, a fin de que el Dios de nuestro Señor Jesucristo, el Padre de la gloria, os dé espíritu de sabiduría y revelación para conocerlo, e ilumine los ojos de vuestro corazón para que comprendáis cuál es la esperanza a la que os llama, cuál la riqueza de gloria que da en herencia a los santos.

✠ Comienzo del santo Evangelio según san Juan (Jn 1,1-5.9-14) (versió abreujada)

En el principio existía el Verbo, y el Verbo estaba junto a Dios, y el Verbo era Dios. Él estaba en el principio junto a Dios. Por medio de él se hizo todo, y sin él no se hizo nada de cuanto se ha hecho. En él estaba la vida, y la vida era la luz de los hombres. Y la luz brilla en la tiniebla, y la tiniebla no lo recibió. El Verbo era la luz verdadera, que alumbra a todo hombre, viniendo al mundo.

En el mundo estaba; el mundo se hizo por medio de él, y el mundo no lo conoció. Vino a su casa, y los suyos no lo recibieron. Pero a cuantos lo recibieron, les dio poder de ser hijos de Dios, a los que creen en su nombre. Estos no han nacido de sangre, ni de deseo de carne, ni de deseo de varón, sino que han nacido de Dios. Y el Verbo se hizo carne y habitó entre nosotros, y hemos contemplado su gloria: gloria como del Unigénito del Padre, lleno de gracia y de verdad.

«El qui és la Paraula es va fer home i plantà el seu tabernacle entre nosaltres»

JORDI LATORRE, SDB

Director de l'ISCR Don Bosco

El temps de Nadal acumula diverses festes litúrgiques, totes importants. Enmig de les quals, avui, segon diumenge del temps de Nadal, ens trobem amb unes lectures poètiques, carregades de contingut de fe. El tema central de les tres lectures vol presentar-nos Jesús com a saviesa, paraula i llum de Déu encarnades en la nostra història en forma humana.

La primera lectura pertany a una composició més extensa que, de manera poètica, ens diu que la saviesa que ha acompanyat Déu en tota la tasca de la creació ha vingut a l'encontre dels homes en el poble d'Israel: la imatge de la tenda plantada al costat de les altres tendes expressa aquesta presència acompanyadora.

La segona lectura recull un fragment d'un himne d'acció de gràcies amb què s'enceta la carta als Efesians. Hem sentit com l'autor expressa la seva fe: tot ve de dalt, del cel, tot és obra de Déu; i tot té com a darrer objectiu la lloança del mateix Déu. I en aquest món, el Crist té un paper central: estem destinats a ser fills de Déu per Jesucrist.

L'Evangelí ens presenta altra vegada el pròleg del evangeli de Joan. Ja l'havíem proclamat i l'havíem meditat no fa gaire, el dia de Nadal. L'autor d'aquest pròleg ens presenta Jesús com a Paraula de Déu i com a Llum dels homes. De fons, hi ha una convicció fonamental: Déu ens parla a través de la vida de Jesús, de les seves paraules i dels seus fets, de les seves actituds, de la seva mort i de la seva resurrecció. I aquest missatge diví que porta Jesús il·lumina la vida de qui vulgui ser deixeble seu.

L'afirmació principal l'hem llegida en l'Evangelí: «El qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle» (v. 14). L'autor reprèn la imatge que ja havia sortit al llibre del Siràcida. La Paraula de Déu, per mitjà de la qual s'ha fet tot, s'ha fet companya del nostre camí, tot plantant la seva tenda de beduï enmig nostre. Déu ens estima i camina amb nosaltres: ens ho diu la vida de Jesús.

Les lectures d'avui són difícils, però d'un gran contingut de fe. Davant d'aquests textos, podríem posar en pràctica el que sentíem a la Missa de la Mare de Déu: que Maria «conservava totes aquestes coses en el seu cor i les meditava». Donem-ne gràcies a Déu i obrim el nostre cor a Jesús que és la Saviesa de Déu que ultrapassa tot coneixement científic, que és la Llum que il·lumina el cor de les persones, que és la Paraula que omple el nostre buit i els nostres silencis, que és el Fill que a tots ens fa fills i filles de Déu per la fe i pel baptisme.

VIDA DIOCESANA

Activitats del Sr. Bisbe

Dimecres 6, a les 12 h. Celebra la Missa a la Catedral en la solemnitat de l'Epifania.

Sant Pare

Carta apostòlica sobre sant Josep

El dia 8 de desembre el Papa Francesc va publicar la Carta apostòlica *Patris corde* (Amb cor de pare) dedicada a sant Josep.

N'assenyala aquestes característiques: pare estimat, pare en la tendresa, pare en l'obediència, pare en l'acolliment, pare en la valentia creativa, pare treballador i pare a l'ombra.

La carta proclama l'Any de sant Josep i acaba amb una pregària al sant.

Indulgències en l'Any de sant Josep

En la Carta apostòlica el Papa Francesc declara l'Any de sant Josep des del 8 de desembre de 2020 al 8 de desembre del 2021.

Amb aquest motiu la Penitenciària Apostòlica ha fet públiques les maneres d'obtenir la indulgència plenària amb ocasió d'aquest any.

Les condicions són: confessió entre 7 dies abans o 7 dies després, comunió aquell dia, resar per les intencions del Sant Pare i resar un acte de pietat en honor de sant Josep.

La indulgència només es pot obtenir una vegada al dia.

1. Participar en un recés almenys durant un dia que inclogui una meditació sobre sant Josep.
2. Demanar en la pregària la intercessió de sant Josep perquè els aturats puguin trobar un treball digne.
3. Recitar les lletanies de sant Josep pregant pels cristians perseguits.
4. Encomanar el treball i les activitats del dia a la protecció de sant Josep Obrer.
5. Realitzar una obra de misericòrdia corporal.
6. Realitzar una obra de misericòrdia espiritual.
7. Resar el Rosari en família resant perquè totes les famílies cristianes se sentin estimulades a recrear el mateix ambient d'íntima comunió, amor i pregària que hi havia a la Sagrada família.
8. Els promesos, resar el Rosari junts.
9. Meditar almenys durant 30 minuts el Parenostre.
10. Realitzar un acte de pietat en honor de sant Josep el 19 de març.
11. Realitzar un acte de pietat en honor de sant Josep el dia 19 de qualsevol mes.
12. Realitzar un acte de pietat en honor de sant Josep qualsevol dimecres.
13. Resar a sant Josep el dia de la Sagrada Família (del 2020).
14. Celebrar la festa de sant Josep Obrer el dia 1 de maig fent un acte de pietat o bé oferint una pregària.

Els malalts, els ancians, les persones impedides per la Covid-19, els moribunds, poden obtenir la indulgència plenària a casa o allà on es troben, oferint amb confiança a Déu els dolors i les incomoditats de les seves vides amb una pregària a sant Josep, esperança dels malalts i patró de la bona mort.

REMAD MAR ADENTRO

† JOSEP ÀNGEL SAIZ MENESES

Obispo de Terrassa

Año nuevo: Soñemos juntos

Hace un mes se presentó el nuevo libro del Papa Francisco *Soñemos juntos*, en el que reflexiona sobre la crisis de la covid-19 y todas sus consecuencias. El texto es como una hoja de ruta para afrontar la situación de la sociedad después de esta pandemia, y en él afronta con esperanza la post-pandemia y los desafíos que trae consigo para el futuro de la humanidad. A lo largo del texto responde a diferentes cuestiones y problemas candentes tanto en la Iglesia como en la sociedad. Será un buen instrumento para detectar los obstáculos de fondo que dificultan la salida de esta crisis, y para que se convierta en una oportunidad de mejorar el mundo.

El Papa subraya que esta crisis ha puesto de relieve la desigualdad y la injusticia que reinan en nuestra sociedad, y hace una crítica lúcida y valiente de las causas que han llevado a la situación actual. A la vez, destaca la fuerza de la solidaridad,

la capacidad de recuperación, la generosidad y la creatividad de tantas personas que ponen el corazón y los medios al servicio de los demás, y que se entregan a la tarea de mejorar la sociedad, articulando un sistema económico más justo e intentando salvar la casa común. Por eso exhorta a trabajar para que tanto dolor soportado en este tiempo no sea en vano, sino que saquemos las lecciones pertinentes de cara al futuro.

Acaba de comenzar un nuevo año civil y, como cada año, el día 1 de enero celebramos la solemnitad de Santa María Madre de Dios y la Jornada Mundial de la Paz. El Papa Francisco nos ha obsequiado con un mensaje que lleva por título «La cultura del cuidado como camino de paz». Está dirigido de forma especial a los jefes de estado y de gobierno, a los responsables de las organizaciones internacionales, a los líderes espirituales y a los fie-

les de diversas religiones. En él destaca la cultura del cuidado como una condición indispensable para la paz, en un momento en que el mundo se encuentra afligido por la pandemia del coronavirus y por diversos conflictos en numerosos lugares.

Después de recordar que el año pasado quedará marcado por la gran pandemia de la covid-19, dirige su pensamiento a los más afectados, los que han perdido familiares o seres queridos, los que han perdido su empleo, y los profesionales de la sanidad y otros ámbitos, que se han entregado con generosidad y sacrificio, hasta el punto de que muchos sufrieron contagio y algunos fallecieron. Todas esas experiencias y sufrimientos «nos enseñan la importancia de hacernos cargo los unos de los otros y también de la creación».

En el mensaje se presenta a Dios Creador como origen de la voca-

ción al cuidado y como el modelo mismo de cuidado. Es una llamada a cuidar de la naturaleza, de la propia vida y de los demás. Jesús transmitirá esa cultura del cuidado a los discípulos y apóstoles, que lo pondrán en práctica a través de las obras de misericordia, espirituales y corporales. En la actualidad, la cultura del cuidado se fundamenta en los principios de la doctrina social de la Iglesia, a través de la promoción de los derechos humanos, la solidaridad con los pobres, la preocupación por el bien común y la salvaguarda de la creación.

Fijemos también en este tiempo la mirada en María, que siempre vive en servicio delicado a los demás. Comencemos el nuevo año con la esperanza renovada para salir de esta pandemia y de todas las pandemias materiales y espirituales que se harán presentes en el camino de la vida, porque como nos señala el Papa Francisco en el libro *Soñemos juntos*, «para salir de la pandemia no sólo debemos encontrar la cura para el coronavirus, que es importante. También debemos encontrar cura para los grandes virus humanos y socioeconómicos». Feliz y Santo Año Nuevo.